

Utlåtande 2015:80 RI+VII (Dnr 124-718/2015)

Plan för reinvesteringsbehov i stadens parker

Genomförandebeslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Trafiknämndens plan för reinvesteringar i stadens parker för åren 2016-2024, samt process för fördelning av medel godkänns.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Daniel Helldén
anför följande.

Ärendet

Under åren 2012 och 2013 har samtliga stadsdelsnämnder, under ledning av stadsträdgårdsmästaren vid trafiknämnden, genomfört en omfattande inventering av reinvesteringsbehovet i respektive stadsdelsnämndsområde. Enligt denna inventering uppgår det totala reinvesteringsbehovet till ca 450 miljoner kronor i hela staden utöver ram för perioden 2016-2024.

Mot bakgrund av det stora reinvesteringsbehovet i stadens parker beslutades i budget 2015 en fördelning av 45 miljoner kronor till stadsdelsnämnderna utifrån det estimerade behovet i inventeringen som genomförts. I budgeten beslutades också aktiviteten att *”Trafiknämnden ska, i samråd med stadsdelsnämnderna, ta fram prioriterade förslag för hur de medel som reserverats för reinvesteringar ska användas”*. I linje med uppdraget har trafiknämnden tagit fram en plan för reinvesteringar i stadens parker.

Beredning

Ärendet har initierats av trafiknämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ställer sig bakom trafiknämndens förslag till genomförandebeslut av reinvesteringar i parkmiljön. Kontoret anser att det ligger i linje med stadens fastställda ambitioner om en god långsiktigt hållbar parkstandard i en grön växande stad.

Våra synpunkter

Stockholms blå och gröna värden är utmärkande för vår stad. Parker och naturreservat är viktiga för stockholmarna och ska värnas och utvecklas i samband med att staden växer. I Stockholm ska det alltid vara nära till naturen.

I takt med att vi blir fler ställs högre krav på drift och underhåll av stadens rekreationsytor. Den inventering av stadens parker som genomförts och som lett till den plan för reinvesteringar som nu tagits fram, är ett nödvändigt och viktigt steg för att göra stadens gröna lungor och rekreationsområden ännu bättre och mer tillgängliga. Inventeringen visar att det behövs ökade reinvesteringsmedel för att främja en långsiktigt hållbar parkmiljö och minska risken för kapitalförstöring. Vi är därför glada att vi redan i 2015 års budget reserverade 45,0 mnkr för detta ändamål och arbetet kommer fortsätta under mandatperioden.

Stockholms parker ska kunna användas av alla. Därför är det positivt att en stor del av de satsningar som trafiknämnden föreslår leder till ökad tillgänglighet och trygghet.

Utöver att kartlägga underhållet har vi gett trafiknämnden i uppdrag att ta fram ett parkprogram, "Park Stockholm". Syftet är att konkretisera hur staden ska arbeta och samverka för att utveckla och förbättra stadens parker för att nå målet om en hållbar tillväxt med en levande stadsmiljö i hela staden. Programmet kommer bli ett strategiskt verktyg för att ytterligare belysa parkernas centrala roll i staden och tillgängliggöra Stockholms natur för fler.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Inventeringstabell med beskrivning kategorier

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Anna König Jerlmyr och Cecilia Brinck (båda M) enligt följande.

Det är positivt att stadens parker inventerats och att en plan för reinvesteringar nu tagits fram. När Stockholm växer är det viktigt att staden erbjuder attraktiva stadsrum och gröna lungor, därför är det viktigt att vi har ambitiösa målsättningar när det gäller skötsel och reinvesteringar i våra parker.

Vi är dock bekymrade över hur den föreslagna planen ska realiseras när den rödgrönrosa majoriteten samtidigt skär ner på anslagen till stadsmiljön. I budgeten för 2015 minskar stadsmiljöanslagen till såväl trafiknämnden som till stadsdelsnämnderna med 90 miljoner kronor, pengar som tidigare använts för att underhålla våra parker samt städa gator, torg och naturreservat. Vi ser inte riktigt hur detta går ihop med de påstått höjda ambitionerna för stadens parker.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Lotta Edholm (FP) enligt följande.

Det är positivt att stadens parker inventerats och att en plan för reinvesteringar nu tagits fram. När Stockholm växer är det viktigt att staden erbjuder attraktiva stadsrum och gröna lungor, därför är det viktigt att vi har ambitiösa målsättningar när det gäller skötsel och reinvesteringar i våra parker.

Folkpartiet vill se att stadsdelsnämndernas inflytande över parkskötsel och underhåll i sina respektive områden ska öka. Medborgardialogen ska utvecklas med utgångspunkt från lokala parkplaner. Inriktningen bör vara att mer ansvar för skötsel och underhåll av gatu- och parkmiljö ska flyttas till stadsdelsnämnderna. Eftersom det är viktigt att inga oklarheter uppstår i gränsdragningen mellan olika nämnder bör en utredning ska göras av hur en sådan förändring kan gå till.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Trafiknämndens plan för reinvesteringar i stadens parker för åren 2016-2024, samt process för fördelning av medel godkänns.

Stockholm den 26 augusti 2015

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Daniel Helldén

Ulrika Gunnarsson

Särskilt uttalande gjordes av Anna König Jerlmyr, Dennis Wedin, Johanna Sjö, Markus Nordström och Jonas Nilsson (alla M) med hänvisning till Moderaternas och särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Lotta Edholm (FP) med hänvisning till Folkpartiets särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

År 2013 inledde trafiknämnden genom stadsträdgårdsmästaren en omfattande inventering av reinvesteringsbehovet för anläggningar och konstruktioner på parkmark såsom parkvägar, murar och trappor, i samverkan med stadsdelsförvaltningarna. Inventeringen blev klar i februari 2014 och den visar på ett mycket stort behov av reinvesteringar för att åtgärda det som idag är eftersatt. Den totala kostnaden för åtgärderna uppskattades till cirka 450 mnkr.

I dagsläget fördelas cirka 80 mnkr i kommunfullmäktiges budget mellan stadsdelsnämnderna för parkinvesteringar. Av dessa samordnar trafikkontoret fördelningen av 55 mnkr i nära samverkan med stadsdelsnämnderna. Från december till mars varje år genomförs arbetsprocessen med fördelning av parkinvesteringsmedel för de nästkommande tre åren med syfte att kunna nå så långsiktigt hållbara och resurssnåla lösningar som möjligt. Den föreslagna fördelningen inarbetas därefter i stadsdelsnämndernas underlag för budget för kommande treårsperiod.

25 mnkr nycklas ut enligt en fördelningsnyckel för stadsmiljöinvesteringar.

Trafiknämnden fick i kommunfullmäktiges budget för 2015 i uppdrag att ta fram en plan för reinvesteringsbehovet i stadens parker. I kommunfullmäktiges budget avsattes också 45 mnkr för år 2015 för att angelägna åtgärder skulle kunna starta i väntan på att en plan utarbetas. I samband med kommunstyrelsens beslut om avstämning av nämndernas mål och verksamhet har 2015 års medel fördelats till stadsdelsnämnderna.

Utifrån den kartläggning som nu genomförts är det kontorets bedömning att det sammanlagda reinvesteringsbehovet uppgår till 450 mnkr och genomförandeperioden bedöms till tio år. Kontoret föreslår vidare att fördelningen av dessa medel genomförs enligt befintlig arbetsmetod mellan Trafikkontoret och stadsdelsnämnderna. En metod som för parkinvesteringarna gagnar ytterligare nära samverkan mellan kontoret, stadsdelsförvaltningarna och stadsledningskontoret. Trafiknämnden har i denna process ansvar för att göra en genomarbetad och rättvis fördelning över hela staden. Särskild vikt ska läggas vid att projekten gagnar tillgänglighet och trygghet. Arbetsprocessen skapar också samordningsvinster och blir på så sätt kostnadseffektiv för staden som helhet. Medlen skiljer sig åt genom att parkinvesteringarna rör upprustningar och omdaningar av parker medan reinvesteringarna riktar sig mot exempelvis parkvägar, murar och trappor.

Formellt är det stadsdelsnämnderna som i sin flerårsplan redovisar reinvesteringsbehovet inom sitt ansvarsområde och slutligen är det kommunfullmäktige som beslutar om prioritering och medelstildelning i samband med beslut om stadens budget. Processen upprepas årligen vilket innebär att en prövning kan göras i budgetprocessen utifrån stadens totala investeringsbehov.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 13 april 2015 följande.

1. Trafiknämnden godkänner kontorets redovisning av plan för reinvesteringar på parkmark och arbetsmetod för fördelning av medlen.
2. Trafiknämnden överlämnar förslag till plan för reinvesteringar i stadens parker för åren 2016-2024, samt förslag till process för fördelning av medlen, till kommunfullmäktige för godkännande.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Cecilia Brinck m.fl. (M) och Karin Ernlund (C), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Patrik Silverudd (FP), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Trafiknämndens och stadsdelsnämndernas uppgifter

Enligt kommunfullmäktiges reglemente för trafiknämnden har nämnden till uppgift att verka för samordning, utveckling och uppföljning av stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet. På motsvarande sätt beskrivs stadsdelsnämndernas uppgifter beträffande stadsmiljön. Enligt reglementet har stadsdelsnämnderna, inom sitt område, hand om investeringar samt drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden i den mån det inte avser investeringar som utgör del i en exploatering. Offentlig belysning inom dessa områden och investeringar samt drift och underhåll av Kungsträdgården, Strömparterren, Berzelii park, Norra Bantorget, Årstafältet och Järva friområde ska dock ombesörjas av trafiknämnden.

Nuläge

Enligt kommunfullmäktiges budget för 2015 har stadsträdgårdsmästaren det övergripande ansvaret att leda och utveckla förvaltning av park- och grönområden.

I trafiknämndens budget för 2015 konstateras att behovet av reinvesteringar

kommer att öka. Även i stadsdelsnämndernas budget för 2015 tas behovet av ökade reinvesteringsmedel upp. I kommunfullmäktiges budget anges att förutsättningar för ett rikt stadsliv ska främjas och att utveckling och upprustning av gator, torg och parker är viktiga insatser. En av strategierna i dokumentet är att Stockholm ska ha en god parkstandard, där den gröna ytan är tillräckligt stor för att möta invånarnas rekreationsbehov och hålla hög kvalitet. En samlad satsning på reinvesteringar genom en utökad investeringsbudget är ekonomiskt effektiv, förlänger livslängden på befintliga anläggningar och är ett led i att uppnå målet om en grön växande stad med långsiktigt hållbara parker. För att främja en långsiktigt hållbar parkmiljö och minska risken för kapitalförstöring reserverades därför 45,0 mnkr i central medelsreserv. I samband med kommunstyrelsens beslut om avstämning av nämndernas mål och verksamhet för 2015 har medlen fördelats till stadsdelsnämnderna.

Framtid

Stockholms parker och naturområden är viktiga inslag för stadens identitet och kvalitet. Medborgare och besökare värderar de gröna områdena mycket högt. I Stockholms översiktsplan är en av stadsutvecklingsstrategierna för en hållbar tillväxt att främja en levande stadsmiljö i hela staden. Detta uppnås enligt översiktsplanen bland annat genom att staden ska ha en generellt hög ambitionsnivå när det gäller utformning och förvaltning av gator, torg, parker och grönområden. En planeringsinriktning är att säkerställa en god tillgång till attraktiva parker och grönområden.

I takt med att Stockholm växer och nya bostäder byggs med stadens mål på 40 000 nya bostäder till år 2020, kommer parkytor delvis att minska samtidigt som antalet besökare i parkerna ökar. Denna utveckling kommer att leda till ökat slitage och därmed större reinvesteringsbehov i stadens parker. I styrdokumentet ”Den gröna promenadstaden”, ett tillägg till Stockholms översiktsplan, konstateras följande: När Stockholm växer är det givet att stadens satsningar på att sköta parkerna behöver öka i proportion till det tryck som en växande befolkning innebär.

Inventering av reinvesteringsbehovet på parkmark

År 2013 inledde kontoret genom stadsträdgårdsmästaren en omfattande inventering av reinvesteringsbehovet för anläggningar och konstruktioner på parkmark i samverkan med stadsdelsförvaltningarna. Från flera stadsdelsförvaltningar rapporterades om parkvägar i behov av reinvesteringar där slitageskador, trädrötter som tränger upp och förstör beläggningar samt grusytor som saknar grus och har vuxit igen påverkar tillgängligheten och begränsar framkomligheten.

Rapporter kom även om murar och trappor med stora reinvesteringsbehov där exempelvis frostsprängningar, eftersatta fogningsarbeten, trasiga räcken och sättningsproblematik påverkar tillgängligheten och framkomligheten.

Plaskdammar var ytterligare ett rapporteringsområde. Inom staden finns det idag drygt 50 plaskdammar. Ungefär hälften av dessa har de senaste tio åren genomgått totalrenovering medan övriga är i stort behov av reinvesteringar. Kostnaden för att

totalrenovera en plaskdamm uppgår till cirka 4 mnkr. Reinvestering i en plaskdamm, en kostnad som varierar beroende på åtgärd, förlänger anläggningens livslängd på ett kostnadseffektivt sätt och förhindrar därmed kapitalförlust.

Inventeringen blev klar i februari 2014. Den redovisas i tabell utifrån kategorierna parkvägar, trappor, murar, plaskdammar, bänkar, skräpkorgar, övrig utrustning och övrigt grönt i bilaga 1.

Inventeringen visar på ett mycket stort behov av reinvesteringar för att åtgärda det som idag är eftersatt. Den totala utgiften för åtgärderna uppskattas till cirka 450 mnkr och kontoret bedömer att det är en berättigad summa. Inventeringen visar endast det underhåll som är eftersatt idag, men i takt med att Stockholm växer kommer reinvesteringsbehovet att öka.

Trafikkontorets arbetsmetod för fördelning av parkinvesteringar

I nära samverkan med stadsdelsförvaltningarna och stadsledningskontoret samordnar trafikkontoret den årliga fördelningen av parkinvesteringar för upprustning av befintliga parker om 55 mnkr. Parkinvesteringarna ingår i stadsdelsnämndernas totala stadsmiljöinvesteringsbudget om 80 mnkr.

Arbetsprocessen med fördelningen inleds i december varje år. Kontoret skickar då ut blanketter för redovisning av önskemål till alla stadsdelsförvaltningar. I månadsskiftet januari-februari sänder respektive stadsdelsförvaltning ifylld blankett åter till trafikkontoret med de parkinvesteringsprojekt de önskar prioritera under de kommande tre åren. När kontoret mottagit stadsdelsförvaltningarnas blanketter inleds planeringen med fördelning och prioritering av önskade projekt utifrån hela stadens bästa. Stadsdelarnas invånarantal, mängd grönyta, dagbefolkning och tidigare års fördelningar är några av de parametrar som jämförs.

Kontoret försöker också på bästa sätt se till att varje parkinvestering kan genomföras sammanhängande med program, projektering och genomförande. Det skapar en kortare och mer kostnadseffektiv arbetsprocess samtidigt som parken blir avstängd endast under en förhållandevis kort tid.

I början av mars presenterar kontoret ett prioriterat förslag till fördelning för stadsdelsförvaltningarna och stadsledningskontoret vid ett gemensamt möte. Under mötet diskuteras förslaget och eventuella justeringar görs. I mitten av mars sänder kontoret det justerade förslaget till stadsledningskontoret som inarbetar förslaget i budget för nästa år och plan för de därefter följande två åren. Det är dock stadsdelsnämnderna som formellt hemställer sina önskemål till kommunstyrelsen i samband med inlämnade av underlag till budget i april månad.

Trafikkontorets förslag till arbetsmetod för fördelning av reinvesteringar

Kontoret föreslår att medel om 45 mnkr årligen avsätts i budget för reinvesteringar i stadens parker under åren 2016-2024. På så sätt kan reinvesteringsprogrammet genomföras under en tioårsperiod.

Kontoret föreslår vidare att fördelningen av dessa medel tillförs enligt befintlig arbetsmetod mellan trafikkontoret och stadsdelsnämnderna, det vill säga på följande

sätt:

I december varje år sänder kontoret blanketter för redovisning av önskemål om reinvesteringar till respektive stadsdelsförvaltning. Blanketterna sänds ifyllda tillbaka till trafikkontoret i slutet av januari varefter kontoret under februari fördelar och prioriterar önskade projekt för de kommande tre åren. I början av mars presenterar kontoret ett prioriterat förslag till fördelning för stadsdelsförvaltningarna och stadsledningskontoret vid samma möte som förslaget till parkinvesteringsfördelning presenteras. Under mötet diskuteras förslaget och eventuella justeringar genomförs. I mitten av mars sänder kontoret den justerade fördelningen till stadsledningskontoret.

En parallell arbetsmetod som för parkinvesteringarna gagnar ytterligare nära samverkan mellan trafikkontoret, stadsdelsförvaltningarna och stadsledningskontoret och ger utifrån treårsperspektivet så kostnadseffektiva lösningar som möjligt.

Trafikkontoret har i denna process ansvar för att göra en genomarbetad och rättvis fördelning över hela staden. I detta hänseende är det viktigt att grundligt belysa ytterstadens behov så att de vägs jämbördigt mot behoven i andra delar av staden. Särskild vikt ska läggas vid att projekten gagnar tillgänglighet och trygghet. Slutsatser från boendedialoger och trygghetsvandringar ska vägas in vid prioriteringarna liksom om projekten medför förbättrade samband mellan olika områden. Den parallella arbetsprocessen skapar också samordningsvinster och blir på så sätt kostnadseffektivt för staden som helhet. Medlen skiljer sig åt genom att parkinvesteringarna rör omdaningar och upprustningar av parker medan reinvesteringarna riktar sig mot exempelvis parkvägar, murar och trappor. En enkel och tydlig arbetsmetod nås när arbetet med dessa två budgetar för stadens parker knyts till varandra.

För att komma i fas inför 2016 med denna metod för fördelning av reinvesteringsmedel i stadens parker har kontoret för avsikt att genomföra arbetet med planering inför 2016 under maj och juni 2015. Därefter kommer fördelningen av reinvesteringsmedlen, närmast fördelning för åren 2017-2019, att ligga helt parallellt med fördelning av parkinvesteringsmedlen.

Beslut om medelstildelning för stadsdelsnämndernas parkinvesteringar sker i samband med beslut om kommunfullmäktiges budget. Den plan för inriktningen för reinvesteringar i stadens parker som därmed arbetats fram av Trafikkontoret ska därför ses som ett underlag för framtida prioriteringar samt arbetsordning för att årligen prioritera åtgärder.

Trafikkontorets förslag

Mot bakgrund av ovanstående föreslår trafikkontoret trafiknämnden att godkänna kontorets redovisning av plan för reinvesteringar på parkmark och arbetsmetod för fördelning av medlen.

Trafiknämnden överlämnar förslag till plan för reinvesteringar i stadens parker för åren 2016-2024, samt förslag till process för fördelning av medlen, till kommunfullmäktige för godkännande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 juli 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm har omtyckta parkanläggningar, som utgör ett stort värde för stadens invånare. Medborgare och besökare värderar de gröna områdena mycket högt. I Stockholms översiktsplan är en av stadsutvecklingsstrategierna för en hållbar tillväxt att främja en levande stadsmiljö i hela staden. Detta uppnås bland annat genom att staden ska ha en generellt hög ambitionsnivå när det gäller utformning och förvaltning av gator, torg, parker och grönområden. I takt med att Stockholm växer och nya bostäder byggs i takt med stadens mål om 40 000 nya bostäder till år 2020, kommer parkytorna delvis minska samtidigt som antalet besökare kommer att öka i takt med befolkningsökningen. Fler parkbesökare och fler funktioner ställer nya krav på både skötsel och förnyelse.

Förutsättningar för ett rikt stadsliv ska främjas där utveckling och upprustning av gator, torg och parker är viktiga insatser. Stockholm ska ha en god parkstandard, där den gröna ytan är tillräckligt stor för att möta invånarnas rekreationsbehov och hålla hög kvalitet. Satsningen på parkinvesteringar ger positiva effekter på stadsdelsnämndernas driftsbudgetar då det i dagsläget krävs driftmedel för åtgärda eftersatt underhåll av anläggningar. Vid löpande reinvesteringar i stadens parkmiljöer kan nämnderna hålla anläggningar i bättre skick vilket minskar behovet av driftsmedel för akuta åtgärder och reparationer som uppstår beroende på bristande underhåll. En samlad satsning på reinvesteringar bedöms vara ekonomiskt effektiv då den förlänger livslängden på befintliga anläggningar och är ett led i att uppnå målet om en grön växande stad med långsiktigt hållbara parker.

Stadsledningskontoret har blivit informerad om- och ställer sig bakom- trafiknämndens förslag gällande arbetsmetod och fördelningsmodell för reinvesteringstätningarna. Det är angeläget att stadsdelsnämndernas inflytande i processen är prioriterad och att de önskemål som lyfts fram i stadsdelsnämndernas respektive flerårsplaner beaktas och att trafiknämndens prioriteringar kommuniceras till berörda nämnder. Att det i ärendet framgår att särskild vikt kommer att läggas på projekt som gagnar tillgänglighet och trygghet är positivt och i linje med kommunstyrelsens mål om att Stockholm en tillgänglig stad för alla.

Reservationer m.m.

Trafiknämnden

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Cecilia Brinck m.fl. (M) och Karin Ernlund (C) enligt följande.

Det är positivt att stadens parker inventerats och att en plan för reinvesteringar nu tagits fram. När Stockholm växer är det viktigt att staden erbjuder attraktiva stadsrum och gröna lungor, därför är det viktigt att vi har ambitiösa målsättningar när det gäller skötsel och reinvesteringar i våra parker.

Vi är dock bekymrade över hur den föreslagna planen ska realiseras när den rödgrönrosa majoriteten samtidigt skär ner på anslagen till stadsmiljön. I budgeten för 2015 minskar stadsmiljöanslagen till såväl trafiknämnden som till stadsdelsnämnderna med 90 miljoner kronor, pengar som tidigare använts för att underhålla våra parker samt städa gator, torg och naturreservat. Vi ser inte riktigt hur detta går ihop med de höjda ambitionerna för stadens parker.

Särskilt uttalande gjordes av Patrik Silverudd (FP) enligt följande.

Det är positivt att stadens parker inventerats och att en plan för reinvesteringar nu tagits fram. När Stockholm växer är det viktigt att staden erbjuder attraktiva stadsrum och gröna lungor, därför är det viktigt att vi har ambitiösa målsättningar när det gäller skötsel och reinvesteringar i våra parker.

Folkpartiet vill se att stadsdelsnämndernas inflytande över parkskötsel och underhåll i sina respektive områden ska öka. Medborgardialogen ska utvecklas med utgångspunkt från lokala parkplaner. Inriktningen bör vara att mer ansvar för skötsel och underhåll av gatu- och parkmiljö ska flyttas till stadsdelsnämnderna. Eftersom det är viktigt att inga oklarheter uppstår i gränsdragningen mellan olika nämnder bör en utredning ska göras av hur en sådan förändring kan gå till.